

Opinionářský posudek na práci Zuzany Karlíkové: Reakce naivních ptačích predátorů na aposematickou kořist.

Tato rešeršní bakalářská práce se zabývá jevem v evoluční a kognitivní biologii populárním, a to rozpoznáváním aposematické kořisti. Toto téma je velmi široké, takže práce byla omezena na reakce naivních predátorů, především sýkory koňadry a kuřete. Rovněž jsou zmíněny základní údaje o smyslovém vnímání ptáků či metodologických přístupech ve výzkumu aposematismu, kteréžto mohou ovlivnit interpretaci výsledků. Celkem je citováno 113 literárních zdrojů, škoda však, že pro samotnou kritickou rešerši pak bylo použito jenom 10.

Na práci je vidět, že za ní stojí spousta pečlivé práce s literaturou, toto vychvalování však nechám na školiteli. Já se zhostím role toho „zlého“ oponenta.

Škoda je, že si práci někdo nepřečetl kvůli opravám češtiny a srozumitelnosti textu. Autorka totiž trpí obsesí čárkami – na každé straně jsou tak průměrně čtyři úplně špatně (někde chybí, někde přebývají). Například je před každým nebo, ač jenom spojuje dvě slova. První dvě strany je to zábavné, ale pak už to začíná čtenáře prudit, navíc když to občas činí větu nesrozumitelnou. Mezery kolem pomlčky jsou také skoro vždycky špatně, za špatný přepis jména by autorce často citovaní Sillén-Tullberg a Gamberale-Stille asi moc nepoděkovali.

Text téměř není dělen do odstavců, což velmi zhoršuje orientaci. A především v rešeršní části pak má každý odstavec své jméno podkapitolky – čtyřmístné číselné označení podkapitol je podle mě už skutečně zbytečné drobení textu, zvláště když to pak v praxi znamená maximálně jednu stranu textu.

Přečtení nezajímavou osobou by mohlo pomoci i ve vychytávání neobratného vyjadřování:

Aposematismus je fenomén, kterému dal jméno E. B. Poulton, a který popisuje situaci, kdy organismus dává najevo svou nevhodnost, čímž jsou myšleny primární obranné mechanismy jedince, jako je například nechutnost, způsobení nevolnosti až smrti, nebo je tato potenciální kořist jinak neprospěšná jako predátorova potrava. To je jedna věta (str. 1).

Na přírodní aposematickou nechutnou kořist reagovala kuřata i sýkory podobně, ačkoliv kuřata byla zastavována až při kontaktu s kořistí... Zajímalo by mě, kdo je zastavoval ☺.

Kuřata napadala více zelenou kryptickou živočišnou kořist, když byla živá, i když byla usmrcená .. ☺
str. 29

Věta *design je stejný jako u typu kořisti č. 6* v popisu designu pokusu není šťastná, ne každého okamžitě napadne, že typem kořisti je myšlena podkapitolka 3.1.6

Další tyto češtinářské a formulační excesy ode mě dostane autorka přímo vepsané do své práce.

Rovněž by nezaškodilo vysvětlit rozdíl mezi Batesovskými a Mullerovskými mimikami.

Tak ale teď k těm důležitým věcem.

V úvodu jsem měla díky podrobnosti vyjadřování pocit, že už čtu rešerši, jenom jsem se divila, že tam chybí kritický přístup. Pak jsem tedy dorazila k samotné rešerši, čímž se to vysvětlilo, ovšem mě neuspokojilo. Považuji úvod za informačně přínosný, ovšem přivítala bych zakomponování některých jeho témat do diskuze nad výsledky v té rešerši. Například v úvodu je napsáno relativně dost o učení, ovšem v rešerši se učení vůbec nehodnotí. Stejně tak je ztracen potenciál koncepce neofobie v případě překládání např. umělé potravy. Takto působí úvod příliš od věci a samoučelně. Především kapitola 1.3.1 Ontogeneze motorického chování krmivých a nekrmivých ptáků je mimo mísu, když se pak nikde vliv jakékoli ontogeneze neuvažuje. Naopak bych v úvodu spíš uvítala větší popis užití naivních mláďat než jenom jako predátorů. Takže otázka na autorku, k čemu jsou ještě využíváni?

Vzhledem k tomu, že to byl úvod, tak některé věci tam byly zbytečně rozpitvávány. Na druhou stranu to občas bylo zbytečně zkrácené na úkor pochopitelnosti textu. Takže:

Str. 8 - Koncepce novel world nebyla vymyšlena Anatalo a Mappes 1996, jak by z citací vyplývalo.
Str. 9 – *Neofobní reakci u kuřat eliminoval Jones díky třeba i minimální zkušenosti s rozdílně zbarvenou potravou.* To potlačil neofobní reakci celkově nebo jenom pro tu barvu potravy?
Ad neofobie – zebříčky novou kořist přijaly za 127 min, křepelky za 45 min, kanáři za 15 týdnů, kos a červenka za několik týdnů. Ty rozdílly jsou tak markantní, že by mě zajímalo, jak se to vysvětluje. Osobně tam cítím spíš rozdílný metodický přístup, o kterém ale není nikde ani slovo. Jaký má na to názor autorka rešerše?
Str. 12 - Z textu nevyplývá, zda personality „shy“ a „bold“, „proactive“ a „reactive“ a „slow“ a „fast“ jsou mezi sebou zaměnitelné. Co si o tom myslí autorka?
Str. 14 - *Predátor, který se setkal s nově vzniklou variantou kořisti, jistě nebyl zcela naivní a také se s touto novou kořistí nesešel sám. Pravděpodobně měla totiž možnost setkat se s touto kořistí i celá řada dalších druhů predátorů.* Co pro experimentátory i predátory vyplývá z druhé věty?
Str. 15 – Jarvi et al. 1981 – *pozorovali přitom preference sýkor pro moučné červy.* Vážně, nebyli tím důležitým bodem spíš housenky otakárků?
Str. 16 – citovány práce Sillén-Tullberg et al. 2000 a Riipi et al. 2001, ale není jasné, zda taky používali aposematickou kořist nebo jenom pracovali v „new world“ podmínkách?

V rešerši (i občas v úvodu) mi chybí diskutováno např. Dolenská et al. 2009, Veselý et al. 2006 (tyto dvě práce nejsou vůbec citovány), práce týmu Gamberale a Sillén-Tullberg, Jarvi et al. 1981, Lyytinen et al. 2001. Podle názvů podkapitol se mělo jednat o srovnání kořisti, nikoliv jenom moučných červů a ploštic. V pravidlech, podle kterých byly práce vybírány do rešerše je psáno, že je to zaměřené na sýkoru a kuře, nic o omezení kořisti tam není. A podle dělení podkapitolek na např. aposematickou jednou kořistí či aposematickou jednou kořist to k tomu přímo vybízí.

Rešerše mi přijde příliš rozdrobená, zobecňující vždycky jenom dvě, maximálně tři práce. Proč to nebylo třeba dělené na aposematická x kryptická kořist nebo přírodní x umělá kořist než toto dělení na přírodní kryptická jedná kořist x přírodní kryptická nejedlá kořist. Navíc díky tomu se tam popis některých prací opakuje.

Ještě budu mít pár dotazů k jednotlivým citovaným pracem:

Hauglund et al. 2006 – jak se jim povedlo udělat moučné červy nechutnými?

Rowe a Gulford 1996 – čistě žlutá barva je již hodnocená jako aposematická? Třeba kukuřici žerou kuřata velmi ráda...

Ham et al. 2006 – proč sýkory začaly až v pozdějších sadách experimentů preferovat kryptickou kořist před aposematickou, když obě byly stejně chutné a za sežrání aposematické se nedostavil žádný trest?

Poznámka na konec – z toho úzkého výběru prací, které jsou v rešerši, by šlo bez problémů udělat metaanalýzu. Reakce handling/žraní je asi u všech, typ kořisti je taky stejný. Rozhodně by to celé rešerši přidalo na hodnotě. A nějaký statistik by se v centru kognitivní etologie taky našel.

Celkově bych práci hodnotila stupněm velmi dobře nebo výborně, rozhodnu se na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích 30. 5. 2010

Mgr. Simona Poláková